

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

WWW.UNILIB.RS

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
 Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр

БРОЙ 2. У Новоме Саду, 14. януара 1860. **ГОД. III.**

Пролетна песма.

Ведри се, топли,
 Халайдомъ хай!

Устайте децо,
 Ево вамъ май.

Враба се сунца
 Врели зракъ,
 Подъ нѣме расте
 Зелени злакъ.

Аль е дивота
 У полю томъ,
 Де ратаръ сее
 За мили домъ!

Пет'о и коке
 Чепрѣу тле,
 Скакуѣу яньци —
 Гледай ихъ, гле!

Де любичицу
 Брасмо у сплетъ,
 Ту сада трешня
 Просула цветъ.

Пчелице зуре —
 Красанъ имъ рой!

Тичице пое —
 Сладакъ имъ пой!

Ведри се, топли,
Халайдомъ хай!
У коло, децо,
Садъ вамъ е май!

Светый Стефанъ.

Првовенчаный краль, синъ Неманъ I.

владао 1195—1228.

Породица Немакиѣа найодличниѣа е у свемъ сръбскомъ народу, одъ како оваѣ живи. Одъ ове породице имаше Срби знамените владоаце за више одъ 200 година; изъ ове породице сама света православна црква избрала е себи многе божіе угоднике. Самъ првый основалаць ове слазне породице Стефанъ Неманя I. быо е веѣъ признатъ одъ православне цркве за божіегъ угодника, као св. Симеонъ Мироточивый, чи се данъ слави сваке године 13. фебруара.

Неманя I., или св. Симеонъ Мироточивый оставіо е по себи три сина: Стефана, Вука, и Растка, кои е постао калуѣеромъ, и у калуѣерству добио име Сава. Божія е воля была, да најстариѣи и најмлаѣиѣи синъ Стефанъ и Сава, подражаваюѣи делима свога отца, владаюѣи се по нѣговимъ мудримъ советима,*) зидаяюѣи цркве и манастире, испуњаваюѣи заповести божіе, и по нѣима чинеѣи добра Богу угодна дела, буду после свое смрти одъ православне цркве награѣени вечитомъ наградомъ, сѣйнимъ венцемъ божіи угодника.

Незнамо, кадъ се родіо Неманѣи најстариѣи синъ Стефанъ; али е известно, да е 1195 године быо савршенъ и одрастанъ човекъ, еръ му е отаць Неманя съ пунимъ и неограниченимъ поверенѣмъ предао управу сръбскомъ државомъ и сръбскимъ народомъ. Те године, као што знамо, оставіо се 80 годишнѣиѣи стараць

*) Види животь Стеф. Неманѣу у 41. 42. и 43. бр. школскогъ листа за 1859.

Неманя светске владе, постао е калуђеромъ и посветио се служити Богу.

Жалостно, али узвишено и трогателно было е позорје, кадъ се Неманя, полазећи као калуђеръ већ у Студеницу, опраштао са своимъ синовима Стефаномъ и Вукомъ, са своимъ болярима и осталимъ сакупљенимъ одличнимъ Србима. Онъ њимъ е напоменуо у кратко савъ свой животъ. „Знаете сви, говорио њимъ е онъ, како е Богъ ктео, да владамъ вама; и у каквомъ самъ притесњеномъ ставио нашао у почетку владе нашу земљу. Помоћу божиомъ, и пресвете Богородице, што самъ могао, нисамъ се ленио учинити, нити самъ давао себи покоя, докъ све не исправимъ.“ и т. д. „Пустите ме дакле децо моя, да одемъ видити мое спасеніе, и утехе израиљве.“ Нјгови синови, и сви остали, кои су были скупљени у нјговомъ двору, плакали су, и молили га: „Не остављай насъ, господине! сироте; ти си насъ осветио, ти си насъ научио, ти си насъ просветио; био си намъ добаръ пастиръ, кои е полагао свою душу за свое овце; и у твоје дане вуци нису разхићали стадо, кое ти е Богъ предао.“ Све су ове молбе остале узалудне; Неманя нектеде више владати земљомъ; остатакъ свогъ живота ктеде провести молећи се Богу.

Стефанъ е одма после тога преузео владати србскимъ народомъ као великиј жулапъ, као што га е и отацъ назвао. Братъ му Вукъ управљао е по вољи оца Зетомъ и приморскимъ земляма, али е био подчинѣнъ Стефану, кои е био глава свемъ србскомъ народу.

Стефанъ е први година свогъ владаня мудро и мирно владао земляма, кое му е отацъ оставио. Братъ му Вукъ не чиняше никакве пакости, али е већ смишљао, како бы могао не само одценити се одъ Стефана, него и нјгове земљъ себи подчинити. Докъ е

Стефанъ помагао свогъ отца Неманю и брата Саву у зиданю манастира Хилендара, и докъ е по србскимъ земляма подизао цркве; Вукъ е истина седіо на миру у Зети, али се већ пуштао у преговоре са тадашњимъ римскимъ епископомъ (1196—1198), кои га е називао „кралѣмъ Діоклецие и Далмацие“ (Rex Diocletiae et Dalmatiae).

Чимъ е Неманя умрѣо, Вукъ почне яеніе показивати, шта е намеранъ чинити. Онъ закте, да освои све србске землѣ, придружи се римскомъ папи, и у друштву са мађарскимъ кралѣмъ Имромъ уђе у Стефанове землѣ, и назове се: србскимъ кралѣмъ. Одъ ово доба почеше се мађарски кралѣви називати: кралѣвима Србіе, и одъ ово доба међу грбовима мађарске круне налази се и грбъ Србіе. Имро са мађарскомъ войскомъ ніе се дуго задржавао у Србіи; ерѣ му Млечићи ударе на неке нѣгове землѣ, и онъ мораде што е брже могао, одлазити, да себе и свое землѣ чува.

После неколикогодишнѣ свађе измири се Вукъ са Стефаномъ; ерѣ, као што вели св. кралъ у животопису свогъ отца Неманѣ: „Ма да се умножиле силе (Вукове) странимъ войскама, силе божіе ние было съ нѣима по завету и молитвама светогъ Симеона“ (Неманѣ I.) а Стефанъ „ма да се ніе уздао у свое оружіе, него на силу Господа, и Бога, и спаса нашегъ Исуса Христа, и на праве благослове и молитве светогъ Симеона“ опет се „ніе преварио у своимъ наданѣма, него е силомъ победіо странце, и освоио е изгубљене свое землѣ.“

Измиривши се съ братомъ Вукомъ, замоли Стефанъ св. Саву, да пренесе свете мошти нѣиова отца изъ Хилендара у Србію, у манастирѣ Студеницу. У свомъ писму, кое е тога ради послао онъ св. Сави, овако говори: „Молимъ те, преподобный нашъ оче Саво, послушай гласа, кои ти шилѣи изъ дубљине

ерца, не презри мое молбе, узми мошти светогъ и пре-
подобногъ (Симеона), учини намъ милость, потруди
се, и донеси намъ лепомирисне мошти светогъ, да се
просвети наше отачаство доношаемъ светы мошти и
твоимъ доласкомъ. Ёрь наша се земля оскврнила на-
шимъ безаконіама, убіена в крвлю, и ми постадосмо
плънь странаца.“ Светый в Сава послушао молбе свог
брата, донео в у Србию свете мошти свогъ отца Си-
меона (1208), Стефанъ в са епископима, свештеници-
ма, и калуђерима изишао на суеретъ светимъ мошти-
ма и светомъ Сави; и са великомъ црквеномъ свеча-
ношћу положише свете мошти у кивотъ у манастиру
Студеници. Сава в, дошавши у Србию, утврдио прия-
тельство међу завађеномъ браћомъ, и сачувао в мла-
ђану сръбску државу одъ унутрашнѣгъ раздора и брат-
ске неслогѣ, са коѣ в лако пропасти могла.

(Свршиће се.)

Мисли о школи и учителяма.

(Настављено.)

Училишъ куће и школе на децу.

Училишъ очине куће, и училишъ прве школе на де-
цу тако в снажанъ, и тако се дубоко и тврдо уко-
рени, да оне навике никадъ више не заборависмо, и цео
доцнии животъ, ма у najveћегъ света метежу и тиш-
ми провођенъ био, ние никада кадар оне мисли и пре-
суде, оне тежнѣ и обичаѣ, што ѿ човекъ у детинь-
ству у очиној кући и првој школи увати, сасвимъ
свладати, уништити ил' окренути. Отуда бива, да обн-
чно деца званѣ и занатъ очинѣ приме, па што су у
детиньству подражаваюћи и у игри радила, исто то
после као зрели люди са озбиљности зрелогъ века ра-
де. За то в по сто пута срећанъ сваки, когъ срећна

судбина у такову околину стави, да одма съ детиньства примере лепогъ и доброга гледати има, и нѣи одма ту у обичай узети, и кои е одма съ детиньства одъ свега ружногъ и невалялогъ окретанъ и чуванъ био, и наученъ и уобичаенъ гнушавати се на то. И овде доиста припознати морамо, што еданъ велики и умни воспитатель и учитель вели, да е сваки познии воспитатель и учитель на детету све мавъ учинити кадаръ негъ преѣашнѣи, тако, да напоследку — ако цео животъ као на науке и воспитанъ датъ узмемо — онай човекъ, што е цео светъ прошао, и све народе видио и обишао, одъ сви скупа нѣе толико научио, колико е од свое прве дадилъ и доилъ. Само што ми са нашимъ слабимъ очима успехе они први упечатлѣня текъ онда видимо, кадъ е све свршено, кадъ човекъ готовъ и узрео предъ насъ изаѣе, стане, па кадъ е доцкан, ишто више променити и поправити. Редко кадъ умемо ми, а и неѣемо, да она прва упечатлѣня у целой снази нѣиовой погледамо и нѣиовъ досегъ да премеримо, а да би то умели и хтели, онда би се сасвимъ уверили, да ништа овде случаемъ не бѣва, него да изъ ове илъ оне куѣе, школе, места, башъ нѣе ни могао овай илъ онай другчи човекъ изаѣи и настати, него такавъ, каквогъ га гледамо, па поштуемо илъ презиремо. И ако би воспитанъ сигуранъ рачунъ за будуѣность правити умело, то би само онда бити могло, кадъ би оне прве примере и упечатлѣня сасвимъ у своіой власти имало, и кадъ би могло съ нѣима по своимъ мерама управляти.

У овомъ су призрениу прве школе и први учительи од найвеѣе важности по децу, важниѣе негъ очина куѣа и отаць самъ. Учителѣвъ уплив далеко снажниѣе упечатлѣнѣе на децу учини зато, што деца реѣе учителя виде негъ родителъ, па неогуглаю, а тим е лакше учителю онай нимбус светинѣ сачувати, кои учини,

Да се свако упечатљивъ учителя на децу далеко по-
 стояние и тврђе увати. Дете гледа учителя само у
 школи и цркви, у школскимъ и црковнимъ дакле све
 светимъ половима, а не као свое родитељ у бригама
 и ходу за оном свакидашњом кором леба, и за нуж-
 дама и потребама телеснимъ и ових удовољаваню; не-
 гледаю га у онимъ душевнимъ слабостима, немирима и
 потресима, као што и ове телесне нужде и неволѣ
 сваки часъ причиняваю; негледаю га у овој телесној
 ништоѣи и тако рећи блату, кое се около онога све-
 тлогъ пламена светинѣ, у којој деца учителя и ост-
 тале старешине гледе, нагомилаваю, те ту светиню смр-
 дљивимъ димомъ телесни слабости окаляю и угуше.
 И нужно е, да идолъ обожавања и светинѣ одъ де-
 це као и одъ прости люди мало удалѣнъ стои, вѣр-
 тимъ већу и благотворнију снагу на нѣи има; а овако
 в одношенѣ учителя већ само по себи тимъ, што нѣе
 деца непрестано на очима, и никад у другима посло-
 вима до само ови светии. Да би се само сваки учи-
 тель и самъ у овомъ нимбусу увекъ гледати и по том
 свакадъ држати хтео, и да само неби ни еданъ самъ
 собомъ ово свое уваженѣ и светиню у дечиим очима
 оскврњивао!

(Продужиће се).

П о п и с

кои учительи увекъ спремаѣнъ држати имаю.

I. Име места. II. 1, брой кућа свега; 2, право-
 славни; 3, србски. III. 1, брой душа свега; 2, право-
 славни; 3, србски. IV. 1, брой деце за школу способне
 свега, а то е одъ навршене шесте до навршене два-
 наесте године; 2, православне; 3, србске, и одъ ове
 наособъ: а, мушке б, женске; 4, са колико више илѣ
 манѣ него лане. V. 1, брой деце срб. у школу уни-

сане а, мушке, б, женске; 2, са колико е одъ обое
 више или мањ негъ лане. VI. 1, број буквараца, 2,
 часловаца, 3, псалтираца, и међу овима колико е ово-
 годишњи, а колико ланьски и прекланьски буквараца,
 часловаца и псалтираца. VII. колико њи има са свима
 школскимъ књигама и осталимъ школскимъ исправама
 сасвимъ снабдевени: 1, буквараца, 2, часловаца, 3,
 псалтираца; и на чему е највећа оскудица. VIII. Ко-
 лико њи има: 1, што нису ове год. њи едаредъ одъ
 школе остали а, буквараца, б, часловаца, в, псалти-
 раца; 2, што су мањ одъ 30. пута остали одъ сва-
 когъ разреда; 3, што су више одъ 60., одъ 120, и
 преко 120 пута ове год. остали, и кое е уобште уз-
 рокъ томе. IX. 1, колико њи се изъ свакогъ разреда
 владало примерно, безъ мане, и неваљало, и у чему
 су неваљалства. X. Колко њи има изъ свакогъ разреда,
 који су све прописане предмете научили добро, сред-
 њъ, недовољно. XI. Дају ли се деци премие, какве су,
 одкуди се набављају, ко њи одређуе деци, ко раздае,
 којомъ приликомъ. XII. Колико су реда ове год. деца
 на погребъ ишла, и колико реда у часъ школски; при-
 мају њи какву плату за ово, колику, и колико е то све-
 га изнело. XIII. У колико се сати починъ суботно и
 предпразнично вечерњъ, у колико часови. Иду л' деца
 на недељна и празнична јутренија, и на бденија, колко,
 изъ коегъ разреда. XIV. Ђе су ли се деца причешћивала,
 кадъ, колко ние. XV. Колико е ове год. изашло изъ
 школе псалтираца, колико њи е одъ овѡ знало све мо-
 литвице, најглавније тропаре, псалме, библичне при-
 поведке, читанъ, писанъ и рачуне. XVI. Колко њи до-
 лазе у недељну школу а, мушки, б, женски; а колко
 би њи требало да долази, т. е одъ навршене дванај-
 сте до навршене осамнајсте године. Где се скупљаю,
 у кое сате, до колко трае наука, шта се учи, ко учи,
 имал' за ово башка која плата. XVII. Колико има у

месту шегрта, а, свега, б, православни, в, србски; у
 кое сате долазе на науку, до колко трае, шта уче,
 ко и учи, долазел' редовно, идул' у цркву; имал'
 учитель за ову науку какву плату, колику. XVIII. И-
 мал' башта за камамлѣнѣ воѣа, ели у месту, ил ванѣ
 места, колко има засађени дивляка, колко облагоро-
 ђени, одъ кадъ. XIX. Имал' школа какавъ фондъ; и-
 малъ завештанѣ годишнѣ што за помоѣ сиротой деци
 на књиге и т. д. давати; ималъ за премие; колика
 су завештаня, фондъ; колко е скуплѣно ове године
 одъ школски каштига; гди сви ти новци стое; како
 се издаю, ко, коіомъ приликомъ. XX. Коя учебна сред-
 ства нема школа; кое су друге мане на школскимъ
 намештаима, соби, зданию, учительскомъ квартиру, и
 осталимъ зградама; ели явљано што о овомъ, гди,
 кадъ, како, ко? XXI. Колико е реда био ко одъ об-
 штински власти да школу и децу надгледа; долазел'
 и други люди; долазел' сви свештеници; ко и по-
 зива. XXII. Име локалногъ директора; есулъ држани
 испити неделни, месечни, полгодишњи и годишњи;
 елъ држано призиванѣ Св. Духа и благодарение; ели
 у цркви людма говорено о школи. XXIII. Име кати-
 хете; колко реда долази неделно у школу, у кое да-
 не, кое часе; колко е реда изостао. XXIV. Име учи-
 теля, старость, ели и кое е год. свршио препарандию,
 гди; елъ био на практичномъ курсу, гди, кое год.,
 колко год. учительствуе свега, колко у томъ месту;
 елъ оженѣнѣ, колко има ситне деце; кое одъ потреб-
 ни за се књига нема; каква е плата у новцу, депу-
 тату, и прилозима; издаелъ му се на време, и право
 меромъ и поштено квалитетомъ; колико му е обшти-
 на дужна. —

Приметбе: Рубрике оне, кое се мечяю, као подъ
 II, III, и проче, валя празне држати, до свршетка год.
 а дотичне белешке обашка водити, пакъ ии на краю

школске год. или при визитацији у овај пописъ ставити.

Где више учителя има, ту има само еданъ цео овај пописъ водити, а остали сваки само оно, што се нѣга и нѣгове класе тиче.

Пописъ овај има се водити у два егземплара сваке год., одъ који ће еданъ кодъ школе остати, а други ће инспекторъ собомъ понети.

Окромъ овогъ пописа имаю се и сви они у краткомъ упутству изложени водити.

Далъ има сваки учитель непрестанъ конспектъ свега, изъ сваке науке, у свакомъ разреду свршеногъ водити, по коемъ се има сваки, ко школу надгледа, при испиту управљати.

Све теготе и тужбе свое има сваки учитель наобашка написано спремно држати, у коемъ ће све укратко и ясно разложити; алъ уедно и предлоге и средства и начине, како би му се најлакше и најбрже помоћи могло.

Исто тако има наобашка и све предлоге средства и начине навести за побољшанѣ мана школски и уобште школскогъ стана и напредка.

Р е ч и.

Кое деца одма писати могу, чимъ прѣа писмена писати науче.

і, и, ѣ, а, ш, ти; тип, пій, пій ти;

ш; шій, шити, пиши ти;

г, ч; чій, тичій; тишіј;

н; ни, нит, нити, ни ти, ништ, ништа, ничій, ништни, чин, чини, гини,

ъ; њи, њин, њини;

www.unilic.rs; синъ, синьи, сит, ситити, ситій, пси, чист, чистій, чистити,

е; ей, тей, пет, пети, тешњи, пише, пишеш, чест, честит, честитій, шест, шести, ньен, ньени ньин, ньини, сести, теше, чеше, тежій;

о; ой, пой, топ, топити, тониш, тог, тони, со, сой, гой, гоити, гоиш се, ос, осе, очи, очин, очини, он, они, оне, ньой, гной, гоити, гост, гостити, гостити се, отет, отети очит, очито, очистити, често, отишо, сено, ошини,

а; ана, ано, ани, сат, сати, тас, ташт, тане, таньи, таньина, пегга, пена, ага, апта, чаша, часть, частити, частити се, чешати, шаптати, гатати, гатач, гасити, саши, сагни се, сан саняти, саньаш, саса

л; ластва, лала, лан, лане, лап, леп, лепши, лепити, лепиня, лень, леньи, леньштина, липа, липе, лис, лист, листат, лиснат, листати, липсати, лой, лопити, ил, или, алл, аласт, пала, пало, талог, теле, телал, телалити, чела, чело, чилаш, чилашаст, сила, село, села, селити, селити се, селен, солити, полити, сало салити, салетити,

љ; љага, шиљати, сељанин, насиље, насеље, соља, и пр.

Са осталима в писменима после лако речи смишляти, умеће иј деца и сама, и валя иј на ово одма с' почетка поучавати и дражити, и радо ће чинити, ово комбинирањ врло иј мило забавля, и умъ силно изображава.

Изъ ови речи могу се одма и мала изречения правити; и ово валя деци показати, пакъ иј упитати да сами ове речи и у изречения слажу.

При задаваню дае се найпре найкраћа, н. п. *лисъ*, после се зада *лисшъ*, алъ додаю к' првой речи само онај ново додатогъ гласа знакъ; после се каже, *лиснашъ*, и заповеди да додаю к' листу ове нове знакове; за-

тимъ *листаши*; онда да промене само променѣнъ гласъ, *лисасть*, *лиснашь*, и т. д.

Парамитіе.

Лились и Ева.

Усамлѣнъ ходаше Адамъ по раю, негуюћи дрва и цвеће, зивкаюћи и милуюћи животна редомъ, и радујући се са целимъ створенѣмъ, коє свуда пуно благо- слова бияше; само што међу свима живимъ никог не налазаше, с' кимъ би свое желѣ и радости делити могао. Наодаредъ опази одну вилу, кою са своіим у ста- ню оне првобитне снаге бистриимъ и вдовитніим о- комъ гледати могаше и вилу, о којима прича казує, да су оне први обитатели землѣ били. Лились зваше се ово дивно привиђенѣ, коя са нѣнимъ другарицама у ваздуху и на дрвлю и цвећу пребиваше, одъ цветни мириса живећи. „Свака стварь — рече Адамъ — има друга свогъ, и радуєсе едно с' другимъ, о да би и ме- ни та лепа вила другарица била!“ — Ово чу небес- ни отаць па рече: „Ти си се загледао у тварку коя ние за тебе створена, алъ да се осведочишь и самъ своіомъ погрешкомъ научишь, нека ти будне.“ — Ово изрекавъ изусти речъ преображеня, и Лились стаде предъ Адама у людскомъ виду. Радостно іой притрча Адамъ, алъ одма се и натрагъ повуче, еръ га вила по- носно одъ себе отиште говорећи: „Иди, нисам я твое крви; одъ небесногъ зрака створена а не одъ землѣ, векъ ми е иляде година, снага ми е небесни духова моѣ, а ти си смртна и ништна тварка.“ Ово изустивъ од- лети, и никадъ му се више неповрати.

Онда рече Богъ: „ниє добро да човекъ усамлѣн стои, я ѣу му друга дати, да с' веромъ и любви уз

нѣга будне.“ Тада увати Адама санѣ, и у сну му се указа другѣ, што одѣ нѣгове крви изађе, еднога створа са нѣмѣ. Онѣ се радостанѣ пробуди и опази е на яви; и кадѣ му в Богѣ приведе, у нѣму се заигра срце, ерѣ му одѣ срца изађе, и онѣ е привати говорѣнѣ; „ти си моя, и зваѣшѣ се моя, ерѣ си од мое крви и одѣ мог срца изашла.“

Кога Богѣ милуе, оное и друга даде, одѣ срца изведена, те едно за друго одреѣено спое се у еданѣ ликѣ среѣе и радости. Алѣ ко се за туѣимѣ другомѣ загледа, добие туѣу полу на каштигу свою; у едномѣ телу две несродне душе, мрзе и муче една другу до смртнога часа.

К н и ж а.

Кишо, мати

Благодати!

Падай, падай, прахѣ утоли,

Дай живота гори, доли.

Кишо, мати

Благодати!

Покваси ми цвеѣе мило

Не би л' юште лепше било.

Кишо, мати

Благодати!

И потокѣ те чека вिति

Па ѣе болѣ жуборити.

Д О П И С Ь.

В. У Сомбору 7. януара. У духовной радости прославили смо ми у овомъ великомъ србскомъ мѣсту светле празнике Рођеня Христовога, Новога Лѣта и Богоявлѣнія. И будући да црквене и школске свечаности велики упливъ имаю на облагорођенъ срдца и на наравни напредакъ нашега народа; то за дужность свою сматрамъ овомъ приликомъ читаюћемъ србскомъ свету описати овде догодившесе свечаности на горепоменуते светле празнике. На Бадњи дан после подне по свршетку Василиеве литургии, кою е свечано одслужио наш новонаименовани протопресвитеръ пречастни г. Ђорђе Бранковићъ, и пошто сви свештеници у свечаним одеждама и са запалнимъ воштаницама предъ икономъ рођеня Спасителъвогъ одпојаше *Рождество*, и *Дѣва днесъ*; упутисмо се съ децомъ у дѣвоячку школу, гдѣ су господа учители за сву школску младежъ приправили вертепъ у завѣсама застртой, свећама осветлѣной и сламом посутой школской соби. Госп. протопресвитеръ, мѣстни школски управитель и више грађана и грађанки удостоише своимъ присутствомъ ову красну дечию свечаность. Дѣца су сложно одпојла Божићне песме: *Ликуй днесъ Сионе*; *Слава во вишнихъ Богу*; *Ћгда приде конецъ вѣка*; *вострубите трубою*: *вси язици восплещите руками*, и *Рождество твое*. Између пѣсама, говорила су четири на то изабрана и кодъ вертепа стоѣћа детета, али не обичне орације, него повѣсть о рођеню преблагога Спасителя с рѣчма изъ училиштне и домашнѣ Библие преосвештеногъ владике Платона. Повѣсть ова поделѣна е била на шесть одѣка, и дѣца су е наизменце казивала приповѣдаюћи о путованю преблагословене дѣве Марие и Иосифа обрученика у Витлеемъ: о рођеню Исусовомъ у вертепу; о пояню анђелскомъ, кое чуше пастири витлеемски; о источнимъ мудрацима, кое звезда упути, те се Христу поклонише; о бѣгству у Египетъ; и напоследку о бѣснилу Иродовомъ и о убиству невинихъ младенца. Пошто се све ово изговори и пѣсме одною; тада школски управитель Никола Вукићевић прочита

имена оне деце школске, која су се најбољ владала и по-
дѣли имъ похвалне билете, а пречастни госп. прота поучи и
посаветуе децу, да се добро владаю, и да красну повѣсть о
рођењу Спасителѣвомъ, коју сви знаду, и коју су садъ одъ
своихъ другова овде чули, приповедаю на дому своимъ ста-
рима, и оной деци која јоштъ у школу не иду; са врло лѣ-
пимъ речма докаже имъ како су они срећни што ихъ роди-
тели у школу шилу, гдѣ толико радости и благослова Бо-
жјега уживати могу, и упути ихъ како валя да свое роди-
тель и учитель, свештенике и све старие поштую. Садъ се
изъ 400 дечиѣхъ грла заори опетъ весела божићна пѣсма:
„*Вси язѣци восплецише руками,*“*) и съ тимъ остависмо
школу пуни задовольства што смо ову дечию радость и ве-
селѣ видили. Овако као што е у школи говорено и пояно,
говореше и пояше ђаци кои вертепъ ове године по кућама
носише, овакавъ вертепъ врло е по вољи свима валянимъ
и честитимъ людма и служи на радость дечию и на поуче-
ние простога народа, и ми држимо да е најбољ средство за
истребити коекакве орације Иродове, катане Пере, цара Петра
и чобанске често срамотне говоре, овако ношенъ вертепа,
какво смо ми овде по усрдию нашихъ учителя имали.

На Божић у десети сатъ ноћи (у 4 сата у јутру) пу-
цнява прангиа и оренъ свию звона огласи нам весели празд-
никъ и ми пођосмо на бдѣние, кое е у Саборной цркви на-
шой госп. прота са 4 свештеника и с њедним ђаконом, служио.
Том приликомъ имало е свештенство наше први пут на себи
нове златоткане одежде, за кое е материя чакъ изъ Лиона
набављѣна, и којма по скупощности редко ћешъ гдѣ у на-
шемъ краю пара наћи. На свечаной служби Божией читано е
архипастирско слово нашегъ преосвештеногъ господина епи-

*) Ария ове песме особито е омилѣна у Сомбору, и то не са-
мо кодъ насъ, него и кодъ наше браће србаля римске вѣре,
кодъ Бунѣваца. Они по овой ариі пѣваю красну Божићну
песму, која се овако почињ: „Ой Витлеме славиа граде одъ
Бога, највиши си ти одъ града свакога; ерѣ изъ тебе намъ
изиђе войвода, драги Исусъ Давидова порода. —“

скопа. Други данъ Божића служио е госп. прота саборно у светопретечевој цркви и давао врло поучителну проповедъ. Исто тако свечано проведена е и нова година. —

На свето Богоявление, после службе ишли смо съ литиомъ къ мраморномъ крсту на пияци Францъ Јосифовой, гди е предхвалъни госп. прота велико водоосвећенъ свршио. Свечаности овой присутствовала су сва овдашня најотмъњия господа Србска и врло много народа. — После водоосвећена ношена е лития у поглаварствени градски домъ, и то у велику дворану, у којој е предъ великомъ икономъ распетия Христовогъ полиелей горио, а на столу частни крстъ блистао се. Ту на ономъ истомъ мѣсту, гдѣ е пре две године до 140 србскихъ учителя за шестъ неделя предаваня о новом начину обучавања слушало, заори се сад „Гласъ Господанъ,“ и „*Ко гласу вопиющаго въ пущини,*“ и одчитаю се молитве за цара и за духовну власть. Изъ поглаварственогъ дома продужи се лития съ пратњомъ звона и пуцњавомъ прангиа у црквену кућу где се у дворани наше црквене общтине иста свечаностъ повтори.

Тако благуюћи проведосмо светле ове годишнѣ празнике крепећи се средствомъ дивнихъ свечаности наше православне цркве у извршиваню християнскихъ дужности и у напредованю у благодетномъ животу.

Јошъ една рачунска игра.

Задатакъ. Ове броеве 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, и 10, у три реда, и у сваки редъ по три броя тако ставити, да се одъ свуда, озго доле, и с' лева десно у свима редовима, и у накретъ, по 18. набројти даде.

Ово се може на више начина начинити, молимо за решенъ, што ихъ е на више начина могућно.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА